

რეპო ოპერაციები

საქართველოს ეროვნული ბანკი

ივნისი 2011

ბოლო განახლება: იანვარი 2019

რეპოს მნიშვნელობა

- რეპო ოპერაციები მნიშვნელოვნად ხელს უწყობს:
  - ფასიანი ქაღალდების ბაზრის ლიკვიდობის ზრდას
  - ფულად ბაზარზე მოკლევადიანი საპროცენტო განაკვეთების დიდი რყევების შემცირებას

სამართლებრივი ბაზა

2010 წლის 11 ნოემბრის „რეპო გარიგებების ჩარჩო ხელშეკრულება“

2017 წლის 4 ივლისის „რეპო გარიგებების ჩარჩო მოდალური ხელშეკრულება“

- „რეპო გარიგებების ჩარჩო მოდალური ხელშეკრულება“ 2017 წლის 04 ივლისიდან არის კომერციულ ბანკებს შორის რეპო გარიგებების მთავარი სამართლებრივი დოკუმენტი:
  - https://www.nbg.gov.ge/uploads/fuladi_bazari/repo_ma_20170704.PDF
- კონკრეტული გარიგების დადებისთვის ბანკებს არ სჭირდებათ ერთმანეთში სხვა დამატებითი იურიდიული დოკუმენტის გაფორმება;

რეპოს განმარტება

- რეპო არის ფასიანი ქაღალდების გაყიდვა შემდგომში იმავე ან მსგავსი ფასიანი ქაღალდების წინასწარ შეთანხმებული პირობებით უკან ყიდვის ვალდებულებით;
- კომერციული ბანკებისთვის რეპო გარიგებები, თავისი შინაარსით, არის ფასიანი ქაღალდების უზრუნველყოფით ფულადი სახსრების გასესხების საშუალება:
  - იმ განსხვავებით, რომ რეპოს შემთხვევაში მყიდველს აქვს მიღებულ ფასიან ქაღალდებზე შეუზღუდავი განკარგვის უფლება;
- რეპო ოპერაციებში ფასიანი ქაღალდების მყიდველი, თავისი შინაარსით, არის ფულადი სახსრების გამსესხებელი, ხოლო გამყიდველი - ფულადი სახსრების მსესხებელი.

რეპოს სარგებლიანობა

- რეპო ოპერაციებით, როგორც ფულადი სახსრების სესხება/გასესხების ინტრუმენტით, კომერციულ ბანკებს შეუძლიათ მიიღონ შემდეგი სარგებელი:
  - თავიდან აიცილონ კონტრაგენტის საკრედიტო რისკი;
  - მოიზიდონ დაბალპროცენტიანი ფულადი რესურსები, ხოლო უკურეპოს შემთხვევაში გასცენ უზრუნველყოფილი სესხი;
  - მოიზიდონ ფულადი რესურსები ლიმიტების გარეშე, ხოლო უკურეპოს შემთხვევაში გასცენ უზრუნველყოფილი სესხები ლიმიტების გარეშე;
  - გარიგების მოქმედების პერიოდში, ყოველგვარი შეზღუდვების გარეშე განკარგან მიღებული ფასიანი ქაღალდები.

ინფრასტრუქტურა

- რეპო ოპერაციების წარმოებისთვის არსებობს შემდეგი ინფრასტრუქტურა:
  - ბლუმბერგის სავაჭრო პლატფორმა
    - გარიგების დადების საშუალება 24 საათიან რეჟიმში.
  - საქართველოს ფასიანი ქაღალდების ანგარიშსწორების GSSS სისტემა
    - 9:40 საათიდან 18:40 საათამდე.

რეპო გარიგების დადება

- რეპო გარიგების დადება შესაძლებელია:
  - ბლუმბერგის სავაჭრო პლატფორმის მეშვეობით <RPET> ნებისმიერ დროს;
  - მხარეებისათვის ურთიერთმისაღები ნებისმიერი კომუნიკაციის საშუალების გამოყენებით;
- ბლუმბერგში დადებული გარიგებები შესაძლებელია იყოს იმავე დღის ან მომავლის თარიღით ანგარიშსწორებით;
- ბლუმბერგში დადებული გარიგების მონაცემები ავტომატურად აისახება GSSS სისტემაში შესაბამის თარიღებზე ანგარისწორებისათვის;
- ბლუმბერგის სისტემის გარეთ დადებული გარიგებები GSSS სისტემაში უნდა იყოს შეყვანილი ხელით.

რეპოს ანგარიშსწორება

- ბანკებს შორის რეპო ოპერაციების ანგარიშსწორება ხორციელდება GSSS სისტემაში ამავე სისტემის წესების მიხედვით;
- რეპოს ანგარიშსწორება არის სრულად ავტომატიზირებული პროცესი;
- ანგარიშსწორების თარიღზე GSSS სისტემა ავტომატურად აგზავნის ტრანზაქციას RTGS სისტემაში;
- ტრანზაქციის შესრულება ნიშნავს:
  - RTGS სისტემაში ფულადი სახსრების ანგარიშსწორების დასრულებას;
  - იმავედროულად, GSSS სისტემაში ფასიანი ქაღალდების მოძრაობის დასრულებას.

რეპოს დაფარვა

- რეპოს დაფარვა ხორციელდება ავტომატურად GSSS სისტემის მიერ.
- GSSS სისტემაში რეპო დაფარვის ტრანზაქციის ცალმხრივი შეჩერება შეუძლებელია რომელიმე მონაწილის მიერ.
- რეპოს დაფარვის თარიღზე, მონაწილეთა ყოველგვარი ჩარევის გარეშე, ავტომატურად GSSS და RTGS სისტემების მიერ ხორციელდება შემდეგი:
  - GSSS სისტემა ბიზნეს დღის გახსნისთანავე (9:40) დაფარვის ტრანზაქციას აგზავნის RTGS სისტემაში
  - RTGS სისტემა ახორციელებს ანგარიშსწორებას
  - იმავედროულად, GSSS სისტემა ასრულებს ფასიანი ქაღალდების ტრანზაქციას

21.01.2019

ანგარიშსწორების დღეს

1 კვირა

დაფარვის დღეს

28.01.2019

რეპო ოპერაციები GSSS სისტემაში

- ბლუმბერგის სისტემის გარეთ დადებული გარიგებების შემთხვევაში, რეპოს ანგარიშსწორების დღეს მხარეები GSSS სისტემაში შედიან Instructions Originator >>Enter>> Repo DvP და ავსებენ შესაბამის ველებს.
- GSSS სისტემა ელოდება მონაწილეთა შეტყობინებების თანხვედრას.
- შეტყობინებების თანხვედრისთანავე, GSSS სისტემა ავტომატურად აგზავნის შესაბამის ტრანზაქციას RTGS სისტემაში ანგარიშსწორებისათვის.

რეპო ოპერაციების შეყვანა GSSS სისტემაში

The screenshot shows the GSSS system interface for entering repo operations. The interface is divided into several sections:

- STAKEHOLDERS**
- SETTLEMENT**
- INSTRUCTIONS ORIGINATOR**
  - List
  - Enter
    - FoP
    - DvP
    - Premature Disinvestment
    - Pin
    - Bring-In
    - Take-Cut
    - Repo FoP
    - Repo DvP** (highlighted)
    - Repo Maturity
    - Repo Substitution
    - Margin Call
    - Pledge FoP
    - Pledge DvP
    - Pledge Release
    - Pledge Maturity
    - Pledge Substitution
    - Pledge Execution
    - Loan
  - Approve
- AUCTIONS**

The main form contains the following fields and options:

- Party Reference:
- In/Out Indicator: **RECEIVER** PROVIDER, BOTH
- Trade Date:
- Delivering Party:
- Intended Settlement Date:
- Repurchase Date:
- Contract Number:
- Cash Leg Processing:
- Autocollat Eligibility: **NO** ON-FLOW ON-STOCK
- Processing Mechanism: **Individual** Linked [Add Financial Instrument](#)
- Financial Instrument Information (pop-up window):
  - ISIN:
  - Delivering Account:
  - Receiving Account:
  - Cash Currency:
  - Cash Amount:
  - Reverse Cash Amount:

At the bottom of the form, there are three buttons: **Reset**, **Validate**, and **OK**.

* წითელი ვარსკვლავით მონიშნულია აუცილებლად შესავსები ველები!

რეპო გარიგების პირობები

- რეპო გარიგების დადებისას მხარეები აუცილებლად უნდა შეთანხმდნენ შემდეგ პირობებზე:
  - გარიგებაში მონაწილე ფასიანი ქაღალდები (ISIN)
  - ფასიანი ქაღალდების ნომინალური ღირებულება
  - ფასიანი ქაღალდების ფასი
  - ანგარიშსწორების დღე
  - რეპოს დაფარვის დღე
  - რეპოს მოცულობა (Cash Amount)
  - უკურეპოს მოცულობა (Reverse Cash Amount)
- გარიგების დადებისას ბლუმბერგის სავაჭრო პლატფორმა ავტომატურად გამოთვლის შემდეგ პარამეტრებს:
  - რეპოს ნომინალურ ღირებულებას
  - საანგარიშსწორებო თანხას რეპოს დაფარვის დღეს

ფასიანი ქაღალდების ჩანაცვლება

- „რეპო გარიგებების ჩარჩო მოდალური ხელშეკრულების“ შესაბამისად, მხარეებს აქვთ რეპო გარიგებაში მონაწილე ფასიანი ქაღალდების ჩანაცვლების უფლება.
- გამყიდველს შეუძლია, მყიდველთან შეთანხმებით, გარიგებაში მონაწილე ფასიანი ქაღალდები ჩანაცვლოს GSSS სისტემაში რეგისტრირებული სხვა ფასიანი ქაღალდებით.
- ფასიანი ქაღალდების ჩანაცვლების ოპერაციის უნდა განხორციელდეს GSSS სისტემაში.
- აღნიშნული ტრანზაქცია ხორციელდება GSSS სისტემაში გამყიდველისა და მყიდველის მიერ ერთმანეთისათვის შესაბამისი შეტყობინებების გაგზავნის საფუძველზე.

კუპონის გადახდები

- კუპონის გადახდებს ავტომატურად ახორციელებს GSSS სისტემა
- კუპონი ერიცხება GSSS სისტემაში ფასიანი ქაღალდის ნომინალურ მფლობელს
  - რეპოს მოქმედების პერიოდში, GSSS სისტემის მიერ კუპონი ავტომატურად ერიცხება ფასიანი ქაღალდის მყიდველს
- თუ რეპოს დაფარვამდე, ფასიან ქაღალდებზე მოხდა კუპონის გადახდა, „რეპო გარიგების ჩარჩო მოდალური ხელშეკრულების“ შესაბამისად, მყიდველმა კუპონის სახით მიღებულ თანხა კუპონის გადახდის დღესვე უნდა დაუბრუნოს გამყიდველს

დეფოლტის შემთხვევა

- კომერციულ ბანკებს შორის 2017 წლის 04 ივლისის „რეპო გარიგებების ჩარჩო მოდალური ხელშეკრულებით“ განსაზღვრულია:
  - რეპო გარიგებების მონაწილეთა დეფოლტის (გადაუხდელობის) შემთხვევები
  - გარიგებაში მონაწილე მხარეების უფლება-მოვალეობები დეფოლტის შემთხვევაში
  - დეფოლტის დადგომისას მხარეთა მოთხოვნის დაკმაყოფილების ალტერნატიული საშუალებები

რეპოს ბუღალტრული აღრიცხვა

- რეპოს ბუღალტრული აღრიცხვა შეიძლება განხორციელდეს ორი მეთოდით:
  - 1. ყიდვა-გაყიდვის მეთოდი
  - 2. უზრუნველყოფილი სესხის მეთოდი
- კომერციულ ბანკებს შეუძლიათ რეპოს ბუღალტრული აღრიცხვა აწარმოონ ამ ორი მეთოდიდან ერთ-ერთის გამოყენებით
- GSSS სისტემის ანგარიშებზე არსებული ჩანაწერები, ბანკებმა შეიძლება გამოიყენონ რეპო ოპერაციების ყიდვა-გაყიდვის მეთოდით ბუღალტრული აღრიცხვის წარმოების პროცესში

1. რეპოს აღრიცხვა ყიდვა-გაყიდვის მეთოდით: დილინგური ქაღალდებისთვის

- თუ ფასიანი ქაღალდები აღრიცხულია როგორც დილინგური ოპერაციებისთვის განკუთვნილი ფასიანი ქაღალდები:
  - ფასიანი ქაღალდების გამყიდველი აკეთებს შემდეგ ბუღალტრულ გატარებას:
    - ზარალით გაყიდვისას:
      - დებეტი: 1052/1703 ფულადი სახსრების ანგარიშები, 8602 ზარალი სახელმწიფო ფასიან ქაღალდებთან დაკავშირებული ოპერაციების მიხედვით
      - კრედიტი: 1502 სახელმწიფო სავალო ფასიანი ქაღალდები
    - მოგებით გაყიდვისას:
      - დებეტი: 1052/1703 ფულადი სახსრების ანგარიშები
      - კრედიტი: 1502 სახელმწიფო სავალო ფასიანი ქაღალდები, 6602 შემოსავლები სახელმწიფო სავალო დისკონტურ ფასიან ქაღალდებთან დაკავშირებული ოპერაციების მიხედვით
  - ფასიანი ქაღალდების მყიდველი აკეთებს შემდეგ ბუღალტრულ გატარებას:
    - დებეტი: 1502 სახელმწიფო სავალო ფასიანი ქაღალდები
    - კრედიტი: 1052/1703 ფულადი სახსრების ანგარიშები
- რეპოს დაფარვის დღეს ხდება საპირისპირო გატარებები

1. რეპოს აღრიცხვა ყიდვა-გაყიდვის მეთოდით: დისკონტურ, საინვესტიციო ქაღალდებზე

- თუ დისკონტური ფასიანი ქაღალდები აღრიცხულია როგორც საინვესტიციოდ განკუთვნილი ფასიანი ქაღალდები:
  - ფასიანი ქაღალდების გამყიდველი აკეთებს შემდეგ ბუღალტრულ გატარებას:
    - ზარალით გაყიდვისას:
      - დებეტი: 1052/1703 ფულადი სახსრების ანგარიშები, 1402 სახელმწიფო სავალო დისკონტური ფასიანი ქაღალდების კონტრანგარიში - დისკონტი, 8902 ზარალი სახელმწიფო სავალო ფასიან ქაღალდებთან დაკავშირებული ოპერაციების მიხედვით
      - კრედიტი: 1401 სახელმწიფო სავალო დისკონტური ფასიანი ქაღალდები
    - მოგებით გაყიდვისას:
      - დებეტი: 1052/1703 ფულადი სახსრების ანგარიშები, 1402 სახელმწიფო სავალო დისკონტური ფასიანი ქაღალდების კონტრანგარიში - დისკონტი
      - კრედიტი: 1401 სახელმწიფო სავალო ფასიანი ქაღალდები, 6902 შემოსავლები სახელმწიფო სავალო ფასიან ქაღალდებთან დაკავშირებული ოპერაციების მიხედვით
  - ფასიანი ქაღალდების მყიდველი აკეთებს შემდეგ ბუღალტრულ გატარებას:
    - დებეტი: 1401 სახელმწიფო სავალო ფასიანი ქაღალდები (ნომინალური ღირებულებით)
    - კრედიტი: 1052/1703 ფულადი სახსრების ანგარიშები, 1402 სახელმწიფო სავალო დისკონტური ფასიანი ქაღალდების კონტრანგარიში - დისკონტი
- რეპოს დაფარვის დღეს ხდება საპირისპირო გატარებები

1. რეპოს აღრიცხვა ყიდვა-გაყიდვის მეთოდით: კუპონურ, საინვესტიციო ქაღალდებზე

- თუ კუპონური ფასიანი ქაღალდები აღრიცხულია როგორც საინვესტიციოდ განკუთვნილი ფასიანი ქაღალდები:
  - ფასიანი ქაღალდების გამყიდველი აკეთებს შემდეგ ბუღალტრულ გატარებას:
    - მიმდინარე ფასით გაყიდვისას:
      - დებეტი: 1052/1703 ფულადი სახსრების ანგარიშები,
      - კრედიტი: 1403 სახელმწიფო სავალო კუპონი ქაღალდები, 2406 მისაღები პროცენტი სახელმწიფო სავალო ქაღალდების მიხედვით
    - ზარალით გაყიდვისას:
      - დებეტი: 1052/1703 ფულადი სახსრების ანგარიშები, 8902 ზარალი სახელმწიფო ფასიან ქაღალდებთან დაკავშირებული ოპერაციების მიხედვით
      - კრედიტი: 1403 სახელმწიფო სავალო კუპონი ქაღალდები, 2406 მისაღები პროცენტი სახელმწიფო სავალო ქაღალდების მიხედვით
    - მოგებით გაყიდვისას:
      - დებეტი: 1052/1703 ფულადი სახსრების ანგარიშები,
      - კრედიტი: 1403 სახელმწიფო სავალო კუპონი ქაღალდები, 2406 მისაღები პროცენტი სახელმწიფო სავალო ქაღალდების მიხედვით, 6902 შემოსავლები სახელმწიფო ფასიან ქაღალდებთან დაკავშირებული ოპერაციების მიხედვით

1. რეპოს აღრიცხვა ყიდვა-გაყიდვის მეთოდით: კუპონურ, საინვესტიციო ქაღალდებზე

– ფასიანი ქაღალდების მყიდველი აკეთებს შემდეგ
ბუღალტრულ გატარებას:

- ფასიანი ქაღალდების ყიდვა მიმდინარე ფასით:

- დებეტი: 1403 სახელმწიფო სავალო კუპონი ქაღალდები (ნომინალური ღირებულებით), 2406 მისაღები პროცენტი სახელმწიფო სავალო ქაღალდების მიხედვით
- კრედიტი: 1052/1703 ფულადი სახსრების ანგარიშები

- ფასიანი ქაღალდების ყიდვა დისკონტით:

- დებეტი: 1403 სახელმწიფო სავალო კუპონი ქაღალდები (ნომინალური ღირებულებით), 2406 მისაღები პროცენტი სახელმწიფო სავალო ქაღალდების მიხედვით
- კრედიტი: 1052/1703 ფულადი სახსრების ანგარიშები, 1404 სახელმწიფო სავალო ფასიანი ქაღალდების დისკონტი

- ფასიანი ქაღალდების ყიდვა პრემიით:

- დებეტი: 1403 სახელმწიფო სავალო კუპონი ქაღალდები (ნომინალური ღირებულებით), 1405 სახელმწიფო სავალო ფასიანი ქაღალდების პრემია, 2406 მისაღები პროცენტი სახელმწიფო სავალო ქაღალდების მიხედვით
- კრედიტი: 1052/1703 ფულადი სახსრების ანგარიშები

- რეპოს დაფარვის დღეს ხდება საპირისპირო გატარებები

2. რეპოს აღრიცხვა უზრუნველყოფილი სესხის მეთოდით

- ფასიანი ქაღალდების გამყიდველი რეპო ოპერაციის აღრიცხვას აკეთებს შემდეგი ბუღალტრული გატარებებით:
  - ფასიანი ქაღალდების გაყიდვისას (სესხის მიმღებისას):
    - დებეტი: 1052/1703 ფულადი სახსრების ანგარიშები
    - კრედიტი: 3554 რეპო ოპერაციებით ბანკებისგან მიღებული სახსრები
  - ფასიანი ქაღალდების გამოსყიდვისას (სესხის დაფარვისას):
    - დებეტი: 3554 რეპო ოპერაციებით ბანკებისგან მიღებული სახსრები
    - კრედიტი: 1052/1703 ფულადი სახსრების ანგარიშები
- ფასიან ქაღალდებთან დაკავშირებული შესაბამისი გატარებები უნდა გაკეთდეს ბალანსგარეშე ანგარიშებზე

2. რეპოს აღრიცხვა უზრუნველყოფილი სესხის მეთოდით

- ფასიანი ქაღალდების მყიდველი რეპო ოპერაციის აღრიცხვას აკეთებს შემდეგი ბუღალტრული გატარებებით:
  - ფასიანი ქაღალდების ყიდვისას (სესხის გაცემისას):
    - დებეტი: 1754 რეპო ოპერაციებით ბანკებისთვის მიცემული სახსრები
    - კრედიტი: 1052/1703 ფულადი სახსრების ანგარიშები
  - ფასიანი ქაღალდების უკან მიყიდვისას (სესხის დაფარვისას):
    - დებეტი: 1052/1703 ფულადი სახსრების ანგარიშები
    - კრედიტი: 1754 რეპო ოპერაციებით ბანკებისთვის მიცემული სახსრები
- ფასიან ქაღალდებთან დაკავშირებული შესაბამისი გატარებები უნდა გაკეთდეს ბალანსგარეშე ანგარიშებზე